

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษาวัดราษฎร์ศรัทธา
ธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

People's Attitudes Toward Buddhahiseka Rite: A Case Study Of Wat
Rat Sattatham (Wat Bangchan) Khan Na Yao District, Bangkok

พระปลัดชนะศึก สนฺตจิตโต, Phrapalad Chanasuk Santacitto¹

พระมหาวิโรจน์ กุตฺตวิโร, PhramahaViroj Guttaviro²

Email: chanasuk@gmail.com

Received: June 21, 2022 Revised: December 29, 2022

Accepted: December 29, 2022

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก กรณีศึกษา วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก กรณีศึกษาวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก จำนวน ๑,๐๐๐ คน และกลุ่มตัวอย่างที่ จำนวน ๒๗๔ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการกรอกแบบสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก มีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในพิธีพุทธาภิเษก ช่วยคุ้มครองรักษา ให้แคล้วคลาดจากอันตราย โดยเฉพาะวัตถุมงคลที่ได้เข้าพิธีพุทธาภิเษกพกติดตัวจะทำให้เกิดความสุขดี เป็นที่พึงพอใจอันประเสริฐ เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก โดยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างตัวแปร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ข้อเสนอแนะต่อทัศนคติของประชาชน

¹ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/ Buddhist Studies Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

² มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย/ Mahamakut Buddhist University, Thailand.

ที่มีต่อพิธีพุทธภิเษก พบว่า ๑) ได้สวดมนต์ในโรงพิธี ทำให้เกิดสิริมงคลแก่ตนเอง ได้รับกำลังใจ และ
สิ่งดี ๆ ในการดำเนินชีวิต ๒) การที่ได้นำวัตถุมงคลที่ตนเองเข้าร่วมพิธีพุทธภิเษกด้วย เป็นการเพิ่ม
อานุภาพ พลังให้วัตถุมงคล โดยเฉพาะวัตถุมงคลที่พกพาติดตัวเป็นประจำ ๓) การจัดการของวัด
โดยรวมดีมาก

คำสำคัญ: (ทัศนคติ), (พิธีพุทธภิเษก), (วัดราชวรวิหาร), (วัดบางชัน)

Abstract

The thesis aims at study people's attitude towards Buddha-Bhiseka ritual, a case study of Wat Rat Sattha Tham (Wat Bang Chan), Khan Na Yao district, Bangkok, comparing the people's attitude towards Buddha-Bhiseka ritual there and study the problems and recommendations on people's attitudes towards the coronation ceremony. This research was quantitative research conducted by a random sampling 1,000 persons attended the ritual and 278 sample heads. The results of the research revealed that the attitude of people who participated in Buddha-Bhiseka ritual showed their attitudes towards the ritual, in overall, was at a high level ($\bar{x} = 4.06$). When considering the details of each item, it was found that the people believed that the sanctity, miraculous power related to the ritual could help and protect them escaping from dangers, especially sacred objects carried with them while performing the ritual will bring good luck and the mental refuge for living. Comparing the attitudes of the people towards Buddha-Bhiseka ritual revealed that hypothesis test done by analyzing the differences between variables classified by sex, age, education level, domicile, occupation and average monthly income According to the hypothesis, it was found that the people who participated in the said ritual with difference of gender, age, education level, domicile, occupation, and average monthly income have different attitudes towards the Buddha-Bhiseka ritual no statistically significant difference at the 0.05 level. As for the suggestions on people's attitude towards Buddha-Bhiseka ritual, it was found that 1) after attending Buddha-Bhiseka ritual and prayed in the ritual performing hall, they became prosperous, better living, received encouragement and good things in life, 2) the sacred objects brought to the ritual help the power increasing of their sacred objects especially sacred objects carried with them everyday, 3) the overall management of the temple was very good.

Keywords: (Elderly), (The Way to Adjust the Balance of Life), (Buddhist integration)

1. บทนำ

ความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาเป็นความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา หรือเหตุผลซึ่งเรียกว่า ศรัทธาเพื่อปัญญา แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงสอนให้คนมีศรัทธา แต่ศรัทธาของพระองค์นั้นต้องผ่านการพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาให้รอบคอบเสียก่อน ดังที่ทรงสอนชาวกาลามะแห่งเกสปุตตนิคม ในแคว้นโกศล ศรัทธาในกระบวนการพัฒนาตามหลักพุทธศาสนานั้น หมายถึงความเชื่อมั่น การซาบซึ้ง ความมั่นใจเหตุเท่าที่ตนสามารถพิจารณาเห็นได้ โดยมีเหตุผลว่าจดหมายหรือเป้าหมายที่อยู่ข้างหน้านั้นเป็นไปได้จริง และมีคุณค่าควรที่จะไปให้ถึง ศรัทธาจึงเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ปัญญาหรือความรู้ ซึ่งตรงกันข้ามกับศรัทธาที่เป็นแบบมอบตัว มอบความไว้วางใจให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่คิดหาเหตุผล ศรัทธาที่ถูกต้องเป็นสื่อนำไปสู่การพัฒนาปัญญาโดยมีความเชื่อมั่นในกฎการกระทำ (กัมมสัทธา) เชื่อมั่นในผลของการกระทำ (วิปากสัทธา) เชื่อมั่นในการขึ้นของเราเกิดจากกรรมที่เราได้ทำไว้ (กัมมสกตาสัทธา) และมีความเชื่อมั่นในศักยภาพในการเข้าถึงอิสรภาพที่แท้จริงของมนุษย์ (ตถาคตโพธิสัทธา)³

พิธีพุทธาภิเษก เป็นพิธีกรรมที่ชาวพุทธทั่วโลกทุกนิกาย ต่างให้ความสำคัญกับพิธีพุทธาภิเษกโดยมีความเชื่อสืบต่อกันมาว่าเมื่อมีความประสงค์จะสร้างพระพุทธรูปในปางต่าง ๆ อันจะเป็นพระผาง พระดิน พระพิมพ์ต่าง ๆ วัตถุมงคล จะมีการเตรียมข้าวของเครื่องใช้ในพิธีบวงสรวง เช่น ไห้ว พิธีพราหมณ์และพิธีกรรมนิยมสงฆ์ พิธีพุทธาภิเษกสวดมนต์ สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร หากเป็นการปลุกเสกหรือสมโภชพระพุทธรูป ที่ผ่านกระบวนการเททองหล่อ หลอมตักแต่งเป็นองค์พระพุทธรูปที่สวยงามแล้ว ต้องประกอบพิธีพุทธาภิเษก เพื่อความสมบูรณ์ของพุทธรูป วัตถุมงคล ตามความเชื่อจึงต้องนำวัตถุดังกล่าวมาทำการบวช ตามขนบธรรมเนียมประเพณีจารีตของชาวพุทธที่ปฏิบัติสืบกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล การนิมนต์พระมหาเถระมาเจริญพระพุทธมนต์ พระพิธีธรรมสวดบทพุทธาภิเษก พระเกจิอาจารย์มานั่งปรกอธิษฐานจิตภาวนาเจริญเวทมนต์คาถาบทต่าง ๆ ประสิทธิ์ประสาทวิทยาคมประจุลงในองค์พระพุทธรูป วัตถุมงคลเครื่องราง ของขลังทุกชนิดโดยการถ่ายปรายด้วยพลังจิต ผ่านสายสิญจน์ที่โยงไปยังวัตถุมงคล

³ พระธรรมปิฎก (ป. อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖๔

ดังนั้น พิธีพุทธาภิเษก จึงเป็นพิธีที่มีความสำคัญมากมีขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมที่ละเอียดประณีตมีผลสืบไปถึงการก่อสร้างวัด โบสถ์ วิหาร เจดีย์ โดยล้วนแต่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่สร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปปางต่าง ๆ เอาไว้ภายใน เพื่อประกอบศาสนพิธีทางพุทธศาสนาตามหลักพระพุทธศาสนาที่สืบทอดกันมาเป็นเวลา ๒๖๐๐ กว่าปีมาแล้วให้ดำรงคงอยู่สืบไปตราบนานเท่านาน พิธีพุทธาภิเษกในอดีต จัดพิธีการขึ้นได้ต้องใช้เวลาพุทธาภิเษกกัน ๗ วัน ๗ คืน แต่มาในยุคปัจจุบันนิยมประกอบพิธีกรรมภายในระยะเวลาอันสั้น ๆ พิธีกรรมบางขั้นตอน พิธีพุทธาภิเษก จึงถือเป็นการเผยแพร่ธรรมะอีกรูปแบบหนึ่ง การทำพิธีพุทธาภิเษก จึงเป็นสิ่งที่ชักจูงโน้มน้าวจิตใจของประชาชนให้ประพฤติตามหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสุขสงบในสังคม นอกจากนี้ผู้เผยแพร่จะต้องเป็นกัลยาณมิตร คือ เป็นผู้ชี้แนะที่ถูกต้องให้ ถ้าชี้แนะผิด ๆ ก็อาจพาไปนอกทางหรือผิดพลาดได้ อย่างไรก็ตามบทบาทของนักเผยแผ่ คือ “ชี้แนะแนวทาง”⁴

2. วัตถุประสงค์

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษา วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร” สำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี 3 ข้อ คือ

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษา วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษา วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเรื่อง เรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษา วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมพิธี

⁴ เสฐียรพงษ์ วรรณปก, *พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก*. (กรุงเทพมหานคร: เพชรรู้การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๔.

พุทธาภิเษก จำนวน ๒๓/๘ คน ในวันศุกร์ ที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๔ โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากประชาชนที่เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก

2. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษาวัดราชสุวรรณศรีทวารวรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก

4. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า 1. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก จำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖ รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๔ ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก จำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ ๒๖-๔๐ ปี จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘ รองลงมาคือ อายุ ๔๑-๕๕ ปี จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ อายุต่ำกว่า ๒๕ ปี จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓ และอายุมากกว่า ๕๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ ตามลำดับ

3. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก จำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗ รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒ และมีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ ตามลำดับ

4. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก จำแนกตามภูมิลำเนา ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง จำนวน ๑๖๓ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๕๕ รองลงมามีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๖๘ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๒๒ มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ จำนวน ๒๕ คิดเป็นร้อยละ ๙.๒๘ และมีภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้ จำนวน ๒๒ คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๕ ตามลำดับ

5. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษกจำแนกตามอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓ รองลงมาคือ พนักงานบริษัท/โรงงาน จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗ รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐ และอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖ ตามลำดับ

5. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษกจำแนกตามอาชีพ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐๐ รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ ๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๙ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ ๓๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๐ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๕ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า ๔๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๒ ตามลำดับ

การศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษาวัดราชวรวิหาร ธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท ด้วยสถิติพื้นฐาน คือค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมการแปลผลตามเกณฑ์ที่ได้กำหนด ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษาวัดราชวรวิหาร ธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษกของวัดราชวรวิหาร ธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร มีทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก: กรณีศึกษาวัดราชวรวิหาร ธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนมีความเชื่อว่าได้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุเพราะได้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = 4.34$) ประชาชนมีความเชื่อว่าพิธี พุทธาภิเษกช่วยบำบัดเป่าอุบาทว์ เสนียดจัญไร สิ่งอวมงคลไม่เป็นที่พอใจ ($\bar{x} = 4.36$) ประชาชนมีความเชื่อในปาฏิหาริย์ที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = 4.35$) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักศรัทธาที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = 4.34$) ประชาชนมีความเชื่อว่าพิธีพุทธาภิเษกช่วยขจัดภัยอันตราย สิ่งชั่วร้ายที่พึงเกิดมี ($\bar{x} = 4.28$) ประชาชนมีความเลื่อมใสศรัทธา ซาบซึ้งสิ่งที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = 4.23$) ประชาชนมีความเห็นว่าความต้องการความดีอันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = 4.22$) ประชาชนมีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ อธิษฐานปาฏิหาริย์เกี่ยวกับพิธีพุทธาภิเษกส่งผลต่อชุมชน ($\bar{x} = 4.22$) ประชาชนมีความเชื่อว่าพิธีพุทธาภิเษกช่วยบำบัดทุกข์โรคภัย รวมทั้งความรู้ร้อนใจนานาประการ ($\bar{x} = 4.18$) มีความต้องการที่พึงประเสริฐอันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = 4.12$) ประชาชนมีความเชื่อว่าพิธีพุทธาภิเษก ช่วยคุ้มครองรักษาให้ปราศจากอุบัติเหตุอันตราย โรคพาธ ($\bar{x} = 4.11$) ประชาชนมีความเชื่อว่าพิธีพุทธาภิเษกช่วยให้แคล้วคลาดประสบความสวัสดิ์มีชัย เจริญอกงามในทางพระพุทธศาสนา ($\bar{x} = 4.08$) ประชาชนมีความเชื่อว่าเมื่อนำวัตถุมงคลที่ได้เข้าพิธีพุทธาภิเษกพกติดตัวแล้วท่านจะไม่ทำผิดศีล ๕ ($\bar{x} = 4.04$) ประชาชนมีความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} =$

๔.๐๓) ประชาชนมีความเชื่อมั่น และมีคตินิยมที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษกมีใจใ้มน้อมมุ่งแล่นไปตามพิธีกรรม ($\bar{x} = ๔.๐๓$) ประชาชนมีความเชื่อว่าพิธีพุทธาภิเษกปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นในพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = ๔.๐๒$) มีความต้องการความสุขขั้นสูงอันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = ๓.๙๔$) ประชาชนมีความเชื่อว่าเมื่อได้ร่วมพิธีพุทธาภิเษกหรือได้บูชาวัตถุมงคลที่ผ่านพิธีพุทธาภิเษกแล้วจะทำให้ท่านเป็นคนมีจิตใจดี มีเมตตา ($\bar{x} = ๓.๙๔$) ประชาชนมีความเชื่อเกี่ยวกับวัตถุมงคล ($\bar{x} = ๓.๙๕$) ความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = ๓.๙๓$) ประชาชนมีความศรัทธาในเรื่องของพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = ๓.๘๖$) มีความต้องการความพร้อมสมบูรณ์อันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = ๓.๘๓$) ประชาชนมีความศรัทธาในสิ่งที่ตั้งงามที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = ๓.๗๑$) มีความต้องการปรัชญาชีวิตสามารถช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจอันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ($\bar{x} = ๓.๖๗$) และประชาชนคิดว่าพิธีพุทธาภิเษกเป็นพิธีสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = ๓.๕๙$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษกของวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างตัวแปร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างน้อยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ตามสมมติฐาน พบว่าประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อพิธีพุทธาภิเษกของวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดบางชัน) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก พบว่า ๑) ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก มีความเห็นว่าเมื่อได้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก และได้สวดมนต์ในโรงพิธี ทำให้เกิดศรัทธาในตนเอง ได้รับกำลังใจ และสิ่งดี ๆ ในการดำเนินชีวิต ๒) ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก มีความเห็นว่าการที่ได้นำวัตถุมงคลที่ตนเองเข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษกด้วย เป็นการเพิ่มอานุภาพ พลังให้วัตถุมงคล โดยเฉพาะวัตถุมงคลที่พกพาติดตัวเป็นประจำ ๓) ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก มีความเห็นว่าการจัดการของวัดโดยรวมดีมากแต่จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมพิธีมีจำนวนมากเกินกว่าที่ทางวัดจัดเตรียมสถานที่ไว้ อีกทั้งในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอาจเสี่ยงกับการแพร่เชื้อและติดเชื้อ หากทางวัดจัดเจ้าหน้าที่เพิ่มในการดูแลสถานที่และผู้เข้าร่วมพิธีจะรู้สึกปลอดภัยจากโรคระบาด และ ๔) ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษกมี

ความเห็นว่าการจัดจำหน่ายหรือรับจองวัตถุมงคลในวันงานมีเพียงจุดเดียว ซึ่งทำให้ต้องรอแคว้นนาน อีกทั้งสภาพอากาศค่อนข้างร้อน ทางวัดควรเพิ่มจุดบริการเพิ่ม

5. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก ณ วัดราชวรานุสรณ์ (วัดบางชั้น) เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ไม่เป็นปัจจัยสำคัญต่อทัศนคติการเข้าร่วมพิธีพุทธาภิเษก ประชาชนมีความเชื่อว่าได้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุเพราะได้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษก มีความเชื่อว่าพิธีพุทธาภิเษกช่วยบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ เสริมดวงชะตา สิ่งอวมงคล เชื่อในปาฏิหาริย์ที่เกิดจากพิธีพุทธาภิเษก เข้าใจในหลักศรัทธาว่าพิธีพุทธาภิเษกช่วยขจัดภัยอันตราย สิ่งชั่วร้ายที่พึงมี ความศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ พิธีพุทธาภิเษกช่วยบำบัดทุกข์โรคภัย รวมทั้งความรู้ร้อนใจนานาประการ และประชาชนมีความเชื่อปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นในพิธีพุทธาภิเษก

จะเห็นว่า ทัศนคติของประชาชนที่ได้ทำการศึกษา มีความเชื่อความศรัทธาในพิธีพุทธาภิเษกที่ทางวัดจัดขึ้น มีความเชื่อมั่นว่าจะผ่านพ้นปัญหาอุปสรรค แคล้วคลาดจากสิ่งไม่ดีทั้งปวง ทำให้ชีวิตมีแต่ความสุข ความเจริญในการใช้ชีวิต และในการปฏิบัติหน้าที่

พิธีพุทธาภิเษกน่าจะเป็นกุศโลบายอันลึกซึ้งที่สามารถโน้มน้าวให้คนได้มีโอกาสหันมาทำความดีได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ในการรักษาศีลสวดมนต์ ภาวนา แต่ในความเป็นจริงในทางปฏิบัติแล้ว กลับปรากฏปัญหายังมีคนอีกจำนวนมากที่ยังคงสร้างและใช้วัตถุมงคลอย่างมกมายอยู่ในอิทธิปาฏิหาริย์ หนึ่งเหนียว คงกระพัน เมตตามหานิยม โดยไม่เคยสนใจในการปฏิบัติธรรม ถือศีล เจริญสมาธิภาวนา หรือบางคนก็มองวัตถุมงคลที่ฝ่าพิธี พิธีพุทธาภิเษกเป็นเพียงแค่สินค้าทำเงินในธุรกิจพุทธพาณิชย์อย่างหนึ่งโดยไม่เคยสนใจในการปฏิบัติธรรมไหว้พระสวดมนต์

ปัจจุบันสังคมยุคใหม่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ส่งผลให้การประกอบพิธีพุทธาภิเษกมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคม ประชาชนบางส่วนหันไปนับถือศาสนาอื่น เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ส่งผลให้ทัศนคติทางสังคมที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษก และรูปแบบการประกอบพิธีพุทธาภิเษกเปลี่ยนไป น้อมนำเอาพิธีของศาสนาอื่นมาใช้กับพิธีพุทธาภิเษก ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคมด้านความเชื่อ ความเลื่อมใสศรัทธาจากหลายศาสนาด้วยขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เกิดศูนย์รวมของศาสนาขึ้นในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

เทพย์ สาริกบุตร. **คัมภีร์พุทธมนต์โอสถ**. กรุงเทพมหานคร: เจริญกิจ, ๒๕๒๖.

_____. **พุทธาภิเษกพิธีฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาคาร, ๒๕๒๘.

พระครูวิสิฐกิจจารักษ์ (กฤษฏา รตนโชโต). “ศึกษาความเชื่อต่อแม่น้ำคพระโขงในการบำเพ็ญบุญกุศลของประชาชนผู้เคารพบูชาในวัดมหาบุศย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระธรรมปิฎก (ป. อ.ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖๔

พระมหาประคัตต์ อุดคฺคปญฺโญ (ซ่งแสง). “ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรมของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

พระมหามนตรี วสุลโก (ป้อมสุข). “อิทธิพลของวัตถุมงคล ที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก**. (กรุงเทพมหานคร: เพชรรู้การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๔.

